ORDONANȚA CURȚII (Camera întâi)

20 septembrie 2024*

„Trimitere preliminară – Procedură preliminară de urgență – Articolul 99 din Regulamentul de procedură al Curții – Cooperarea judiciară în materie penală – Mandat european de arestare – Decizia-cadru 2002/584/JAI – Articolul 1 alineatul (3) – Articolul 4a – Procedură de predare între statele membre – Motive de neexecutare facultativă – Articolul 48 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Dreptul la apărare – Directiva 2012/13/UE – Articolul 6 – Dreptul la informare în cadrul procedurilor penale – Directiva 2013/48/UE – Articolul 3 – Dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale – Decizie pronunțată în urma unui proces la care persoana acuzată nu a fost prezentă în persoană și în care nu a fost reprezentată de un avocat – Reglementare națională care nu permite să se refuze predarea persoanei în cauză – Conformitatea cu dreptul Uniunii”

În cauza C-504/24 PPU [Anacco] [i],

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Corte d’appello di Roma (Curtea de Apel din Roma, Italia), prin decizia din 18 iulie 2024, primită de Curte la 19 iulie 2024, în procedura penală împotriva lui

RT,

cu participarea:

Procura Generale della Repubblica presso la Corte d’appello di Roma,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Arabadjiev, președinte de cameră, domnii T. von Danwitz, P. G. Xuereb și A. Kumin (raportor) și doamna I. Ziemele, judecători,

avocat general: domnul N. Emiliou,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere decizia luată, după ascultarea avocatului general, de a se pronunța prin ordonanță motivată, în conformitate cu articolul 99 din Regulamentul de procedură al Curții,

dă prezenta

* Limba de procedură: italiana.

[i] Denumirea prezentei cauze este una fictivă. Aceasta nu corespunde numelui real al niciuneia dintre părțile din procedură.

Ordonanță

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 6 TUE, a articolului 48 alineatul (2) și a articolului 52 alineatele (3) și (4) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), a articolului 6 paragraful 3 litera c) din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”), a articolului 1 alineatul (3) și a articolului 4a din Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO 2002, L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3), astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009 (JO 2009, L 81, p. 24) (denumită în continuare „Decizia-cadru 2002/584”), a articolului 6 din Directiva 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale (JO 2012, L 142, p. 1), precum și a articolului 3 din Directiva 2013/48/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2013 privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate (JO 2013, L 294, p. 1).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul executării, în Italia, a unui mandat european de arestare emis la 29 aprilie 2024 de parquet du procureur du Roi de Bruxelles (Parchetul Procurorului Regelui din Bruxelles, Belgia) în scopul executării unei pedepse privative de libertate pronunțate împotriva lui RT de tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Tribunalul de Primă Instanță Francofon din Bruxelles, Belgia).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Decizia-cadru 2002/584

3 Considerentele (6) și (12) ale Deciziei-cadru 2002/584 au următorul cuprins:

„(6) Mandatul de arestare european prevăzut în prezenta decizie-cadru constituie prima concretizare, în domeniul dreptului penal, a principiului recunoașterii reciproce pe care Consiliul European l-a calificat drept «piatra de temelie» a cooperării judiciare.

[…]

(12) Prezenta decizie-cadru respectă drepturile fundamentale și principiile recunoscute în articolul 6 [TUE] și reflectate în [cartă], în special în capitolul VI. […]”

4 Articolul 1 din această decizie-cadru, intitulat „Definiția mandatului european de arestare și obligația de executare a acestuia”, prevede la alineatele (2) și (3):

„(2) Statele membre execută orice mandat european de arestare, pe baza principiului recunoașterii reciproce și în conformitate cu dispozițiile prezentei decizii-cadru.

(3) Prezenta decizie-cadru nu poate avea ca efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice fundamentale, astfel cum sunt acestea consacrate de articolul 6 [TUE].”

5 Articolul 4a din decizia-cadru menționată, intitulat „Decizii pronunțate în urma unui proces la care persoana nu a fost prezentă în persoană”, prevede:

„(1) Autoritatea judiciară de executare poate refuza, de asemenea, executarea mandatului european de arestare emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri privative de libertate, în cazul în care persoana nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, cu excepția cazului în care mandatul european de arestare precizează că persoana, în conformitate cu alte cerințe procedurale definite în legislația națională a statului membru emitent:

(a) în timp util
   (i) fie a fost citată personal și, prin urmare, informată cu privire la data și locul stabilite pentru procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, fie a primit efectiv, prin alte mijloace, o informare oficială cu privire la data și locul stabilite pentru respectivul proces, în așa fel încât s-a stabilit fără echivoc faptul că persoana în cauză a avut cunoștință de procesul stabilit;

   și
   (ii) a fost informată că poate fi pronunțată o decizie în cazul în care nu se prezintă la proces;

   sau

(b) având cunoștință de procesul stabilit, a mandatat un avocat care a fost numit fie de către persoana în cauză, fie de către stat pentru a o apăra la proces și a fost într-adevăr apărată de avocatul respectiv la proces;

   sau

(c) după ce i s-a înmânat decizia și a fost informată în mod expres cu privire la dreptul la rejudecarea cauzei sau la o cale de atac, în cadrul căreia persoana are dreptul de a fi prezentă și care permite ca situația de fapt a cauzei, inclusiv dovezile noi, să fie reexaminată și care poate conduce la desființarea deciziei inițiale:
   (i) a indicat în mod expres că nu contestă decizia;

   sau
   (ii) nu a solicitat rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac în intervalul de timp corespunzător;

   sau

(d) nu i s-a înmânat personal decizia, însă:
   (i) i se va înmâna decizia personal și fără întârziere după predare și va fi informată în mod expres cu privire la dreptul la rejudecarea cauzei sau la o cale de atac, la care are dreptul de a fi prezentă și care permite ca situația de fapt a cauzei, inclusiv dovezile noi, să fie reexaminată și care poate conduce la desființarea deciziei inițiale;

   și

(ii) va fi informată cu privire la intervalul de timp în care trebuie să solicite rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac, astfel cum se menționează în mandatul de arestare european relevant.

(2) În cazul în care un mandat european de arestare este emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate, în condițiile menționate la alineatul (1) litera (d), iar persoana în cauză nu a primit în prealabil nicio informare oficială cu privire la procedurile penale împotriva sa, această persoană ar putea solicita, atunci când este informată cu privire la conținutul mandatului european de arestare, o copie a hotărârii judecătorești, înaintea începerii procedurii de predare. Imediat după primirea informațiilor privind cererea, autoritatea emitentă va furniza persoanei căutate o copie a hotărârii judecătorești, prin intermediul autorității de executare. Cererea persoanei căutate nu trebuie să întârzie procedura de predare sau decizia de a executa un mandat european de arestare. Hotărârea judecătorească îi este furnizată persoanei în cauză numai în scop informativ; aceasta nu va fi considerată o notificare formală a hotărârii judecătorești și nici nu va declanșa curgerea termenelor aplicabile pentru solicitarea unei noi proceduri de judecată sau a unui apel.

(3) În cazul în care persoana predată în condițiile menționate la alineatul (1) litera (d) a solicitat rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac, detenția persoanei respective care așteaptă rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac este revizuită în conformitate cu legislația statului membru emitent, până la finalizarea procedurilor, fie în mod regulat, fie la solicitarea persoanei în cauză. O astfel de revizuire va prevedea, în special, posibilitatea de a suspenda sau întrerupe detenția. Rejudecarea cauzei sau promovarea căii de atac vor începe în timp util, după predare.”

Decizia-cadru 2009/299

6 Considerentele (1), (14) și (15) ale Deciziei-cadru 2009/299 au următorul cuprins:

„(1) Dreptul persoanei acuzate de a fi prezentă în persoană la proces este inclus în dreptul la un proces echitabil prevăzut la articolul 6 din [CEDO], astfel cum a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Curtea a declarat, de asemenea, că dreptul persoanei acuzate de a fi prezentă în persoană la proces nu este absolut și că, în anumite condiții, persoana acuzată poate renunța, de bună voie și nesilită de nimeni, în mod expres sau tacit, dar fără echivoc, la respectivul drept.

[…]

(14) Prezenta decizie-cadru se limitează la precizarea definiției motivelor de nerecunoaștere în cadrul instrumentelor de punere în aplicare a principiului recunoașterii reciproce. Prin urmare, dispoziții precum cele referitoare la dreptul la rejudecarea cauzei au un domeniu de aplicare care se limitează la definirea acestor motive de nerecunoaștere. Acestea nu sunt menite să armonizeze legislațiile naționale. Prezenta decizie-cadru nu aduce atingere instrumentelor viitoare ale Uniunii Europene destinate armonizării legislației statelor membre în materie de drept penal.

(15) Motivele de nerecunoaștere sunt opționale. Cu toate acestea, marja de apreciere a statelor membre pentru transpunerea acestor motive în legislația națională este guvernată în special de dreptul la un proces echitabil, ținându-se seama de obiectivul general al prezentei decizii-cadru de a îmbunătăți drepturile procedurale ale persoanelor și de a facilita cooperarea judiciară în materie penală."

7 Articolul 1 din această decizie-cadru, intitulat „Obiectivele și domeniul de aplicare", prevede la alineatul (1):

„Obiectivele prezentei decizii-cadru sunt de a consolida drepturile procedurale ale persoanelor care fac obiectul unor proceduri penale, de a facilita cooperarea judiciară în materie penală și, în special, de a îmbunătăți recunoașterea reciprocă a deciziilor judiciare între statele membre."

Directiva 2012/13

8 Articolul 6 din Directiva 2012/13, intitulat „Dreptul la informare cu privire la acuzare", are următorul cuprins:

„(1) Statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate primesc informații cu privire la fapta penală de a cărei comitere acestea sunt suspectate sau acuzate. Informațiile respective se furnizează cu promptitudine și cu detaliile necesare pentru a se putea garanta caracterul echitabil al procedurilor și exercitarea efectivă a dreptului la apărare.

[…]

(3) Statele membre se asigură că, cel târziu la prezentarea fondului acuzării în instanță, se oferă informații detaliate cu privire la acuzare, inclusiv natura și încadrarea juridică a infracțiunii, precum și forma de participare a persoanei acuzate.

[…]"

Directiva 2013/48

9 Articolul 3 din Directiva 2013/48, intitulat „Dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale", prevede:

„(1) Statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate au dreptul de a avea acces la un avocat, astfel încât să li se permită persoanelor vizate să își exercite dreptul la apărare în mod practic și eficient.

[…]

(4) Statele membre încearcă să pună la dispoziție informațiile de ordin general pentru a facilita obținerea unui avocat de către persoanele suspectate sau acuzate.

Fără a aduce atingere dispozițiilor din dreptul intern privind prezența obligatorie a unui avocat, statele membre adoptă măsurile necesare pentru a se asigura că persoanele suspectate sau acuzate sunt în măsură să își exercite în mod efectiv dreptul de a avea acces la un avocat, cu excepția cazului în care acestea au renunțat la dreptul respectiv în conformitate cu articolul 9.

[…]”

Directiva (UE) 2016/343

10 Articolul 8 din Directiva (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale (JO 2016, L 65, p. 1), intitulat „Dreptul de a fi prezent la proces”, prevede:

„[…]

(2) Statele membre pot să prevadă că un proces care poate duce la o hotărâre privind vinovăția sau nevinovăția persoanei suspectate sau acuzate poate avea loc în absența persoanei în cauză, cu condiția ca:

(a) persoana suspectată sau acuzată să fi fost informată în timp util cu privire la proces și la consecințele neprezentării sau

(b) persoana suspectată sau acuzată care a fost informată cu privire la proces să fie reprezentată de un avocat mandatat, care a fost numit fie de către persoana suspectată sau acuzată, fie de către stat.

[…]

(4) Atunci când statele membre prevăd posibilitatea desfășurării proceselor în lipsa persoanelor suspectate sau acuzate, dar condițiile prevăzute la alineatul (2) din prezentul articol nu pot fi îndeplinite din cauză că suspectul sau inculpatul nu poate fi localizat, în pofida eforturilor rezonabile depuse în acest scop, statele membre pot să prevadă că o hotărâre poate fi totuși luată și pusă în executare. În acest caz, statele membre se asigură că, atunci când persoanele suspectate sau acuzate sunt informate cu privire la hotărâre și, în special, atunci când sunt prinse, ele sunt informate și despre posibilitatea de a contesta hotărârea și despre dreptul la un nou proces sau la o altă cale de atac, în conformitate cu articolul 9.

[…]”

11 Potrivit articolului 9 din această directivă, intitulat „Dreptul la un nou proces”:

„Statele membre se asigură că, atunci când persoanele suspectate sau acuzate nu au fost prezente la procesul lor și condițiile prevăzute la articolul 8 alineatul (2) nu au fost îndeplinite, persoanele în cauză au dreptul la un nou proces sau la o altă cale de atac care permite reexaminarea pe fond a cauzei, inclusiv examinarea unor probe noi, și care ar putea duce la anularea hotărârii inițiale. În acest sens, statele membre se asigură că persoanele în cauză suspectate și acuzate au dreptul de a fi prezente, de a participa efectiv, în conformitate cu procedurile prevăzute de dreptul intern, și de a-și exercita dreptul la apărare.”

Dreptul național

Dreptul italian

12 Potrivit articolului 24 din de Constituția italiană:

„Orice persoană are dreptul de a sta în judecată pentru protecția drepturilor și intereselor sale legitime.

Apărarea este un drept inviolabil în toate etapele și în toate gradele de jurisdicție.

Măsuri corespunzătoare garantează că persoanele lipsite de mijloace au posibilitatea de a acționa și de a se apăra în fața oricărei instanțe.

[…]”

13 Articolul 2 din legge n. 69 – Disposizioni per conformare il diritto interno alla decisione quadro 2002/584/GAI del Consiglio, del 13 giugno 2002, relativa al mandato d’arresto europeo e alle procedure di consegna tra Stati membri (Legea nr. 69 referitoare la dispozițiile de punere a dreptului intern în conformitate cu Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre) din 22 aprilie 2005 (GURI nr. 98 din 29 aprilie 2005, p. 6, denumită în continuare „Legea nr. 69/2005”), intitulat „Respectarea drepturilor fundamentale și a garanțiilor constituționale”, prevede:

„Executarea mandatului european de arestare nu poate în niciun caz să conducă la o încălcare a principiilor supreme ale ordinii constituționale a statului sau a drepturilor inalienabile ale persoanei recunoscute de Constituție, a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice fundamentale consacrate la articolul 6 [TUE] sau a drepturilor fundamentale garantate de [CEDO] și de protocoalele adiționale la aceasta.”

14 Articolul 6 din Legea nr. 69/2005, intitulat „Conținutul mandatului european de arestare în procedura de predare pasivă”, prevede la alineatele 1, 1 bis și 2:

„1. Mandatul european de arestare trebuie să conțină următoarele informații:

a) identitatea și cetățenia persoanei căutate;

b) numele, adresa, numerele de telefon și de fax și adresa electronică a autorității judiciare emitente;

c) indicarea existenței unei hotărâri executorii, a unei măsuri asigurătorii sau a oricărei alte decizii judiciare executorii având același efect, intrând în sfera de aplicare a articolelor 7 și 8 din prezenta lege;

d) natura și încadrarea juridică a infracțiunii;

e) descrierea circumstanțelor săvârșirii infracțiunii, inclusiv momentul, locul și gradul de participare a persoanei căutate;

f) pedeapsa pronunțată, în cazul în care este vorba despre o hotărâre definitivă, sau, în celelalte cazuri, pedeapsa minimă și pedeapsa maximă prevăzute de legea statului emitent;

g) în măsura posibilului, celelalte consecințe ale infracțiunii.

1. bis În cazul în care a fost emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate aplicate în urma unui proces la care persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană, mandatul european de arestare trebuie de asemenea să conțină o mențiune privind îndeplinirea cel puțin a uneia dintre următoarele condiții:

a) persoana în cauză a fost citată în timp util personal sau prin alte modalități de natură totuși să garanteze fără echivoc că aceasta avea cunoștință de data și de locul procesului în urma căruia a fost pronunțată o decizie în lipsa sa și de faptul că o astfel de decizie ar fi putut fi pronunțată chiar și în lipsa sa;

b) fiind informată cu privire la proces, persoana în cauză a fost asistată, în cursul procesului în urma căruia a fost pronunțată decizia menționată, de un avocat numit de ea sau din oficiu;

c) după ce i s-a înmânat decizia a cărei executare se solicită și a fost informată cu privire la dreptul de a solicita rejudecarea cauzei sau cu privire la posibilitatea de a iniția o cale de atac, în cadrul căreia are dreptul de a fi prezentă și care permite reexaminarea deciziei pe fond, precum și, inclusiv prin prezentarea unor probe noi, posibilitatea reformării acesteia, persoana în cauză a indicat în mod expres că nu contestă decizia respectivă sau nu a solicitat rejudecarea cauzei sau nu a promovat o cale de atac în termenul stabilit;

d) persoanei în cauză nu i s-a înmânat personal decizia, însă aceasta i se va înmâna personal și fără întârziere după predarea în statul membru emitent, iar persoana în cauză va fi informată în mod expres atât cu privire la dreptul de a solicita rejudecarea cauzei sau de a promova o cale de atac, în cadrul căreia are dreptul de a fi prezentă și care permite reexaminarea pe fond, precum și, inclusiv prin prezentarea unor probe noi, posibilitatea reformării deciziei menționate, cât și cu privire la termenul în care va putea să solicite rejudecarea cauzei sau promovarea unei căi de atac.

2. În cazul în care mandatul european de arestare nu conține informațiile prevăzute la alineatul 1 literele a), c), d), e) și f) sau mențiunea privind îndeplinirea cel puțin a uneia dintre condițiile prevăzute la alineatul 1 bis, autoritatea judiciară dispune în conformitate cu articolul 16. Aceasta dispune în mod similar atunci când consideră că este necesar să obțină elemente suplimentare pentru a verifica dacă există vreunul dintre cazurile prevăzute la articolele 18, 18 bis, 18 ter și 19.”

15 Articolul 18 ter din această lege, intitulat „Decizii pronunțate în lipsa persoanei acuzate”, prevede:

„1. Atunci când mandatul european de arestare a fost emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță aplicate în urma unui proces la care persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană, curtea de apel poate de asemenea să refuze predarea în cazul în care mandatul european de arestare nu conține o mențiune privind îndeplinirea vreuneia dintre condițiile prevăzute la articolul 6 alineatul 1 bis, iar statul emitent nu a furnizat indicații cu privire la aceste condiții nici chiar în urma unei cereri transmise în temeiul articolului 16.

2. În cazurile prevăzute la alineatul 1, curtea de apel poate totuși să dispună predarea dacă s-a dovedit cu certitudine că persoana în cauză avea cunoștință de proces sau că a evitat în mod voluntar să ia cunoștință de proces.

3. Atunci când sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 6 alineatul 1 bis litera d), persoana a cărei predare este solicitată, care nu a fost informată în prealabil cu privire la procedura penală inițiată împotriva sa, poate solicita transmiterea unei copii a hotărârii pe care se întemeiază mandatul european de arestare. O astfel de cerere nu constituie în niciun caz un motiv de amânare a procedurii de predare sau a pronunțării deciziei de executare a mandatului european de arestare. Curtea de apel transmite imediat cererea autorității emitente."

Dreptul belgian

16 Potrivit articolului 186 din code d'instruction criminelle (Codul de procedură penală) belgian:

„În cazul în care persoana citată sau avocatul care o reprezintă nu se înfățișează la data și la ora stabilite în citație, ea va fi judecată în lipsă."

17 Articolul 187 alineatul 1 din acest cod prevede:

„Persoana condamnată în lipsă va putea formula opoziție împotriva hotărârii în termen de 15 zile de la notificarea acesteia din urmă.

În cazul în care hotărârea nu a fost notificată persoanei în cauză, condamnatul în lipsă va putea formula opoziție, în ceea ce privește condamnările, în termen de 15 zile de la data la care a luat cunoștință de notificare.

În cazul în care a luat cunoștință de acest lucru prin notificarea unui mandat european de arestare sau a unei cereri de extrădare sau dacă termenul în curs de 15 zile nu a expirat încă în momentul arestării sale în străinătate, acesta va putea formula opoziție în termen de 15 zile de la predarea sa sau de la punerea sa în libertate în străinătate.

În cazul în care nu se dovedește că a luat cunoștință de notificare, condamnatul în lipsă va putea formula opoziție până la expirarea termenelor de prescripție a executării pedepsei. Acesta va putea formula opoziție, în ceea ce privește condamnările civile, până la executarea hotărârii.

[…]"

Litigiul principal și întrebarea preliminară

18 La 29 aprilie 2024, parquet du procureur du Roi de Bruxelles (Parchetul Procurorului Regelui din Bruxelles) a emis un mandat european de arestare împotriva lui RT (denumit în continuare „mandatul european de arestare în cauză"), resortisantă franceză, precum și maliană și titulară a unui pașaport diplomatic malian, în scopul executării unei pedepse privative de libertate de doi ani la care aceasta fusese condamnată de tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Tribunalul de Primă Instanță Francofon din Bruxelles), prin hotărârea din 18 octombrie 2023, în temeiul articolului 100 ter, al articolului 432 alineatul 1 primul și al doilea paragraf și alineatul 3,

precum și al articolului 432 alineatul 2 primul paragraf din code pénal (Codul penal) belgian, pentru nereprezentarea și reținerea în străinătate a unui copil minor pentru o perioadă mai mare de cinci zile (denumită în continuare „hotărârea din 18 octombrie 2023”).

19 Din decizia de trimitere reiese că hotărârea din 18 octombrie 2023 a fost pronunțată în lipsă în urma unui proces care s-a desfășurat fără ca rechizitoriul să îi fi fost efectiv notificat lui RT și, prin urmare, fără ca aceasta din urmă sau un avocat mandatat de ea sau numit din oficiu să fi fost prezent la ședința care a avut loc în cadrul acestei proceduri.

20 Situația de fapt aflată la originea hotărârii din 18 octombrie 2023, astfel cum rezultă din decizia de trimitere, poate fi rezumată după cum urmează. În urma încetării relației sale cu JG în cursul anului 2018, RT s-ar fi mutat în Mali împreună cu fiica lor, UMTG, născută la Bruxelles la 3 noiembrie 2015. Procedând astfel, RT ar fi încălcat hotărârile tribunal de première instance de Bruxelles, tribunal de la famille (Tribunalul de Primă Instanță din Bruxelles, Tribunalul pentru Familie, Belgia) din 26 iunie și din 24 septembrie 2019, din care reiese în special că UMTG trebuia să îi fie încredințată, cu titlu principal, lui JG în Belgia.

21 La 20 iunie 2024, RT a fost arestată la sosirea sa în Italia și plasată în arest preventiv în vederea executării mandatului european de arestare în cauză. La 22 iunie 2024, Corte d’appello di Roma (Curtea de Apel din Roma, Italia), instanța de trimitere, a procedat la audierea lui RT, care nu a consimțit să fie predată autorităților belgiene. Aceasta a susținut în special că instanțele maliene i-au încredințat-o pe UMTG și că JG și-a dat acordul cu privire la transferul acesteia din urmă în Mali. În cadrul unei ședințe din 2 iulie 2024, RT a solicitat printre altele ca executarea acestui mandat de arestare să fie refuzată și să se dispună revocarea măsurii arestării sale preventive.

22 În urma unei cereri a instanței de trimitere, Ministerul Justiției (Belgia) a arătat, prin scrisoarea din 8 iulie 2024, că RT fusese citată să se înfățișeze, prin scrisoare recomandată, la ședința din 4 octombrie 2023 a tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Tribunalul de Primă Instanță Francofon din Bruxelles), în cadrul procedurii care a condus la pronunțarea hotărârii din 18 octombrie 2023. Întrucât această persoană nu s-a prezentat la ședința respectivă și nici nu a fost reprezentată la aceasta de un apărător, hotărârea respectivă a fost pronunțată în lipsă, în urma unei proceduri necontradictorii. Pe de altă parte, instanța de trimitere arată că reiese atât din această scrisoare, cât și din mandatul european de arestare în cauză că, în cazul predării sale autorităților belgiene, RT ar putea, în termen de 15 zile de la notificarea sa, să formuleze opoziție împotriva hotărârii din 18 octombrie 2023 în fața tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Tribunalul de Primă Instanță Francofon din Bruxelles) și că această opoziție, dacă ar fi declarată admisibilă, ar determina atât anularea acestei hotărâri, cât și desfășurarea unui nou proces în cadrul căruia ar beneficia de aceleași drepturi ca și cele de care ar fi beneficiat în cursul procedurii care a condus la pronunțarea hotărârii menționate. În plus, RT ar avea, în termen de 30 de zile de la notificare, posibilitatea de a declara apel împotriva hotărârii din 18 octombrie 2023 în fața cour d’appel de Bruxelles (Curtea de Apel din Bruxelles, Belgia). În ambele cazuri, RT ar fi asistată în mod obligatoriu de un avocat desemnat de ea sau numit de biroul de asistență judiciară, ar dispune de un termen adecvat pentru a-și pregăti apărarea și ar putea solicita punerea sa în libertate.

23 Prin ordonanța din 11 iulie 2024, instanța de trimitere, pe de o parte, a respins cererea lui RT de revocare a măsurii arestării preventive și, pe de altă parte, a indicat că stabilise o ședință la 24 septembrie 2024 pentru a se pronunța pe fond cu privire la executarea mandatului european de arestare în cauză.

24 În măsura în care Legea nr. 69/2005, care pune în aplicare Decizia-cadru 2002/584, nu ar prevedea posibilitatea de a refuza predarea lui RT într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la compatibilitatea acestei legi atât cu dreptul constituțional italian, cât și cu dreptul Uniunii. Astfel, după cum ar rezulta din jurisprudența Corte costituzionale (Curtea Constituțională, Italia) și a Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație, Italia), în Italia nu este posibilă desfășurarea unui proces penal fără ca persoana acuzată să fie reprezentată de un avocat, chiar și atunci când această persoană acuzată nu se înfățișează. Este vorba despre un principiu de ordin constituțional care, potrivit instanței de trimitere, este confirmat de articolul 48 din cartă, precum și de articolul 6 din CEDO și care, interpretat în lumina articolului 6 TUE și a articolului 1 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584, se opune executării unui mandat european de arestare în scopul executării unei pedepse privative de libertate pronunțate fără ca persoana acuzată să fie reprezentată de un avocat și, prin urmare, cu încălcarea dreptului său la apărare.

25 În acest context, instanța de trimitere menționează cererea de decizie preliminară formulată de Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație) prin decizia din 19 decembrie 2023, în cauza pendinte C-40/24, Derterti, care vizează în special aceeași problematică precum cea în discuție în litigiul principal.

26 În aceste condiții, Corte d'appello di Roma (Curtea de Apel din Roma) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Următoarele dispoziții:

a. articolul 6 [TUE], articolul 48 alineatul (2) și articolul 52 alineatele (3) și (4) din [cartă],

b. articolul 6 paragraful 3 litera c) din [CEDO],

c. articolul 1 alineatul (3) și articolul 4a din Decizia-cadru [2002/584],

d. articolul 6 din Directiva [2012/13] și

e. articolul 3 din Directiva [2013/48]

trebuie interpretate, în ansamblul lor, în sensul că se opun unei reglementări naționale precum reglementarea italiană prevăzută la articolele 2, 6 și 18 ter din Legea nr. 69/2005, care nu permite Corte di appello (Curtea de Apel, Italia), în calitate de autoritate judiciară competentă a statului solicitat, să refuze predarea unei persoane către statul membru emitent în executarea unui mandat european de arestare emis în temeiul unei hotărâri de condamnare la o pedeapsă privativă de libertate pronunțată, în statul emitent, în urma unui proces penal care s-a desfășurat în lipsa unui avocat ales de persoana acuzată sau numit din oficiu de instanță și, în orice caz, fără o apărare efectivă, chiar și în cazurile în care, după executarea mandatului european de arestare, persoana condamnată are dreptul să i se înmâneze hotărârea de condamnare și poate formula opoziție sau o cale de atac împotriva hotărârii în cauză?"

Cu privire la cererea de aplicare a procedurii preliminare de urgență

27 Instanța de trimitere a solicitat ca trimiterea preliminară să fie judecată potrivit procedurii preliminare de urgență prevăzute la articolul 23a primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și la articolul 107 din Regulamentul de procedură al Curții.

28 În susținerea acestei cereri, instanța de trimitere arată că RT se află în arest preventiv de la 20 iunie 2024.

29 În această privință, este necesar să se amintească, în primul rând, că prezenta trimitere preliminară privește în special interpretarea Deciziei-cadru 2002/584, a Directivei 2012/13 și a Directivei 2013/48, care intră sub incidența titlului V din partea a treia din Tratatul FUE, referitor la spațiul de libertate, securitate și justiție. În consecință, această trimitere poate fi judecată potrivit procedurii preliminare de urgență.

30 În ceea ce privește, în al doilea rând, condiția referitoare la urgență, această condiție este îndeplinită în special atunci când persoana în cauză în litigiul principal este în prezent lipsită de libertate, iar menținerea ei în detenție depinde de soluția din litigiul principal, precizându-se că situația persoanei în cauză trebuie apreciată astfel cum se prezintă la data examinării cererii prin care se solicită judecarea trimiterii preliminare potrivit procedurii de urgență (Hotărârea din 14 mai 2024, Stachev, C-15/24 PPU, EU:C:2024:399, punctul 42 și jurisprudența citată).

31 În speță, pe de o parte, din decizia de trimitere reiese că RT este efectiv privată de libertate din 20 iunie 2024 și că se afla în această condiție la data examinării cererii prin care se urmărește ca trimiterea preliminară să fie judecată potrivit procedurii de urgență.

32 Pe de altă parte, instanța de trimitere a arătat în esență că ar putea fi determinată, în funcție de răspunsul pe care Curtea îl va da la întrebarea preliminară, să refuze executarea mandatului european de arestare în cauză și să trebuiască, prin urmare, să dispună punerea în libertate a lui RT.

33 În aceste condiții, Camera întâi a Curții a decis, la 1 august 2024, la propunerea judecătorului raportor, după ascultarea avocatului general, să admită cererea instanței de trimitere privind judecarea prezentei trimiteri preliminare potrivit procedurii preliminare de urgență.

Cu privire la întrebarea preliminară

34 În temeiul articolului 99 din Regulamentul de procedură, atunci când răspunsul la o întrebare formulată cu titlu preliminar poate fi în mod clar dedus din jurisprudență sau atunci când răspunsul la o astfel de întrebare nu lasă loc niciunei îndoieli rezonabile, Curtea, la propunerea judecătorului raportor și după ascultarea avocatului general, poate oricând să decidă să se pronunțe prin ordonanță motivată.

35 Se impune aplicarea acestei dispoziții în prezenta cauză.

36 Prin intermediul unicei întrebări formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4a din Decizia-cadru 2002/584, interpretat în lumina articolului 6 TUE, a articolului 48 alineatul (2) și a articolului 52 alineatele (3) și (4) din cartă, a articolului 6 paragraful 3 litera c) din CEDO, a articolului 1 alineatul (3) din această decizie-cadru, a

articolului 6 din Directiva 2012/13, precum și a articolului 3 din Directiva 2013/48, trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care nu permite autorității judiciare de executare să refuze predarea persoanei în cauză, în temeiul unui mandat european de arestare emis în scopul executării unei pedepse privative de libertate pronunțate împotriva acestei persoane în cauză în statul emitent, în cazul în care aceasta din urmă nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, fără ca persoana în cauză să fie reprezentată de un avocat desemnat de ea sau numit din oficiu și, în orice caz, în lipsa unei apărări efective, într-o situație în care, după această predare, aceleiași persoane interesate i se notifică hotărârea pronunțată în lipsă și poate formula opoziție sau o cale de atac împotriva acestei hotărâri.

37 Cu titlu introductiv, reiese dintr-o jurisprudență constantă a Curții că atât principiul încrederii reciproce între statele membre, cât și principiul recunoașterii reciproce, care are la bază el însuși încrederea reciprocă dintre acestea din urmă, au, în dreptul Uniunii, o importanță fundamentală, având în vedere că permit crearea și menținerea unui spațiu fără frontiere interioare. Mai concret, principiul încrederii reciproce impune, îndeosebi în ceea ce privește spațiul de libertate, securitate și justiție, fiecăruia dintre aceste state să considere, mai puțin în situații excepționale, că toate celelalte state membre respectă dreptul Uniunii și în special drepturile fundamentale recunoscute de acest drept [Hotărârea din 31 ianuarie 2023, Puig Gordi și alții, C-158/21, EU:C:2023:57, punctul 93, precum și Hotărârea din 21 decembrie 2023, GN (Motiv de refuz întemeiat pe interesul superior al copilului), C-261/22, EU:C:2023:1017, punctul 33 și jurisprudența citată].

38 Astfel, atunci când pun în aplicare dreptul Uniunii, statele membre sunt ținute să prezume respectarea drepturilor fundamentale de către celelalte state membre, așa încât nu pot nici să pretindă din partea unui alt stat membru un nivel național de protecție a drepturilor fundamentale mai ridicat decât cel asigurat de dreptul Uniunii, nici să verifice, mai puțin în situații excepționale, dacă acest alt stat membru a respectat efectiv, într-un caz concret, drepturile fundamentale garantate de Uniune [Avizul 2/13 (Aderarea Uniunii la CEDO) din 18 decembrie 2014, EU:C:2014:2454, punctul 192, și Hotărârea din 21 decembrie 2023, GN (Motiv de refuz întemeiat pe interesul superior al copilului), C-261/22, EU:C:2023:1017, punctul 34, precum și jurisprudența citată].

39 În acest context, Decizia-cadru 2002/584 urmărește, prin instituirea unui sistem simplificat și eficient de predare a persoanelor condamnate sau bănuite că au încălcat legea penală, să faciliteze și să accelereze cooperarea judiciară cu scopul de a contribui la realizarea obiectivului atribuit Uniunii de a deveni un spațiu de libertate, securitate și justiție, întemeindu-se pe gradul ridicat de încredere care trebuie să existe între statele membre [Hotărârea din 21 decembrie 2023, GN (Motiv de refuz întemeiat pe interesul superior al copilului), C-261/22, EU:C:2023:1017, punctul 35 și jurisprudența citată].

40 Principiul recunoașterii reciproce, care, potrivit considerentului (6) al Deciziei-cadru 2002/584, își găsește prima concretizare în mandatul european de arestare, prevăzut de această decizie-cadru, constituie „piatra de temelie” a cooperării judiciare în materie penală. Acest principiu își găsește expresia la articolul 1 alineatul (2) din decizia-cadru menționată, care consacră regula potrivit căreia statele membre sunt obligate să execute orice mandat european de arestare pe baza principiului menționat și în conformitate cu dispozițiile aceleiași decizii-cadru [Hotărârea din 21 decembrie 2023, GN (Motiv de refuz întemeiat pe interesul superior al copilului), C-261/22, EU:C:2023:1017, punctul 36 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 21 decembrie 2023, G. K. și alții (Parchetul European), C-281/22, EU:C:2023:1018, punctul 59 și jurisprudența citată].

41 Prin urmare, pe de o parte, autoritățile judiciare de executare nu pot refuza să execute un mandat european de arestare decât pentru motive ce rezultă din Decizia-cadru 2002/584, astfel cum a fost interpretată de Curte. Pe de altă parte, în timp ce executarea mandatului european de arestare constituie principiul, refuzul executării este conceput ca o excepție care trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte [Hotărârea din 21 decembrie 2023, GN (Motiv de refuz întemeiat pe interesul superior al copilului), C-261/22, EU:C:2023:1017, punctul 37 și jurisprudența citată].

42 În special, articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 constituie o excepție de la regula care impune autorității judiciare de executare să predea persoana căutată statului membru emitent și trebuie, în consecință, să facă obiectul unei interpretări restrictive [a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 martie 2023, Minister for Justice and Equality (Revocarea suspendării), C-514/21 și C-515/21, EU:C:2023:235, punctul 55].

43 Or, în primul rând, reiese din însuși modul de redactare a acestei dispoziții că autoritatea judiciară de executare poate refuza executarea unui mandat european de arestare emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate în cazul în care persoana nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, cu excepția cazului în care mandatul european de arestare menționează că sunt îndeplinite condițiile prevăzute la literele (a)-(d) ale dispoziției menționate [Hotărârea din 23 martie 2023, Minister for Justice and Equality (Revocarea suspendării), C-514/21 și C-515/21, EU:C:2023:235, punctul 48 și jurisprudența citată].

44 În această privință, trebuie arătat că respectivul articol 4a limitează astfel posibilitatea de a refuza executarea mandatului european de arestare, prevăzând, în mod precis și uniform, condițiile în care nu pot fi refuzate recunoașterea și executarea unei decizii pronunțate în urma unui proces la care persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană [Hotărârea din 23 martie 2023, Minister for Justice and Equality (Revocarea suspendării), C-514/21 și C-515/21, EU:C:2023:235, punctul 49 și jurisprudența citată].

45 În consecință, autoritatea judiciară de executare este obligată să procedeze la executarea mandatului european de arestare în pofida absenței persoanei în cauză de la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, din moment ce este verificată existența uneia dintre împrejurările prevăzute la articolul 4a alineatul (1) litera (a), (b), (c) sau (d) din Decizia-cadru 2002/584 (Hotărârea din 17 decembrie 2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, punctul 41).

46 În ceea ce privește articolul 4a alineatul (1) litera (d) din Decizia-cadru 2002/584, relevant în speță, dat fiind că din cererea de decizie preliminară reiese că RT nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, și anume hotărârea din 18 octombrie 2023, și nici nu i s-a înmânat personal această hotărâre, iar mandatul european de arestare în cauză arată că va putea formula opoziție la hotărârea menționată sau o cale de atac împotriva acesteia în termen de 15 sau, respectiv, de 30 de zile de la notificarea sa, această dispoziție nu face referire la asistența unui avocat în cadrul acestui proces.

47 În special, din modul de redactare a acestui articol 4a alineatul (1) litera (d) nu rezultă că autoritatea judiciară de executare ar putea refuza executarea unui mandat european de arestare atunci când persoana face obiectul acestui mandat în urma unui proces la care nu a fost prezentă în persoană pentru motivul că nu a fost reprezentată de un avocat desemnat de ea sau numit din oficiu. Astfel, a conveni altfel ar însemna să se adauge la Decizia-cadru 2002/584 o condiție pentru executarea unui mandat european de arestare pe care legiuitorul Uniunii nu a prevăzut-o.

48 În al doilea rând, în ceea ce privește geneza și obiectivele articolului 4a din Decizia-cadru 2002/584, Curtea a constatat deja că această dispoziție urmărește să garanteze un nivel de protecție ridicat și să permită autorității de executare să predea persoana în cauză în pofida absenței sale de la procesul în urma căruia a fost pronunțată condamnarea, respectând totodată pe deplin dreptul său la apărare. Mai precis, astfel cum reiese în mod expres din articolul 1 din Decizia-cadru 2009/299, interpretat în lumina considerentelor (1) și (15) ale acesteia, articolul 4a amintit a fost introdus în Decizia-cadru 2002/584 pentru a proteja dreptul acuzatului de a fi prezent în persoană la procesul penal desfășurat împotriva sa, îmbunătățind totodată recunoașterea reciprocă a deciziilor judiciare între statele membre [Hotărârea din 23 martie 2023, Minister for Justice and Equality (Revocarea suspendării), C-514/21 și C-515/21, EU:C:2023:235, punctul 50 și jurisprudența citată].

49 Decizia-cadru 2009/299 a eliminat, în paralel, articolul 5 punctul 1 din Decizia-cadru 2002/584, care permitea, în cazul unui mandat european de arestare emis în scopul executării unei hotărâri pronunțate în lipsă și atunci când persoana în cauză nu a fost informată cu privire la data și locul ședinței care a condus la decizia pronunțată în lipsă, autorității judiciare de executare să subordoneze predarea condiției ca autoritatea judiciară emitentă să îi furnizeze asigurări considerate suficiente că această persoană ar avea posibilitatea de a solicita rejudecarea cauzei în statul membru emitent și de a fi judecată în prezența sa.

50 Prin urmare, pentru a asigura protecția dreptului la apărare și a dreptului de a avea acces la un avocat, articolul 4a alineatul (1) litera (d) punctul (i) din Decizia-cadru 2002/584 impune ca persoana condamnată în lipsă să aibă dreptul „la rejudecarea cauzei sau la o cale de atac, la care [aceasta] are dreptul de a fi prezentă și care permite ca situația de fapt a cauzei, inclusiv dovezile noi, să fie reexaminată și care poate conduce la desființarea deciziei inițiale”.

51 De altfel, trebuie să se arate, pe de o parte, că Decizia-cadru 2002/584 introduce un sistem de recunoaștere reciprocă întemeiat pe principiul încrederii reciproce și că, astfel cum reiese din considerentul (14) al Deciziei-cadru 2009/299, aceasta nu urmărește astfel să armonizeze legislațiile naționale.

52 Pe de altă parte, trebuie să se observe că această cerință a unui drept la rejudecarea cauzei sau la o cale de atac care permite reexaminarea cauzei pe fond corespunde celei care figurează la articolul 8 alineatul (4) și la articolul 9 din Directiva 2016/343 în cazul în care statele membre prevăd posibilitatea desfășurării proceselor în absența persoanei suspectate sau acuzate, dar nu este posibilă respectarea condițiilor prevăzute la articolul 8 alineatul (2) din această directivă, în special cea ca persoana să fi fost informată cu privire la desfășurarea procesului, deoarece nu poate fi localizată în pofida eforturilor rezonabile depuse în acest scop.

53 Rezultă din ceea ce precedă că articolul 4a alineatul (1) litera (d) din Decizia-cadru 2002/584 nu poate fi interpretat în sensul că autoritatea judiciară de executare ar putea refuza executarea unui mandat european de arestare pentru motivul că persoana în cauză nu a fost reprezentată de un avocat desemnat de ea sau numit din oficiu la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia și nici, *a fortiori*, în sensul că această dispoziție se opune reglementării italiene în discuție în litigiul principal, întrucât nu permite un astfel de refuz, deși această reglementare prevede că în Italia o hotărâre în lipsă nu poate fi pronunțată în absența desemnării din oficiu a unui avocat.

54 În al treilea rând, această interpretare nu este infirmată nici de Directiva 2012/13, nici de Directiva 2013/48, citate de asemenea de instanța de trimitere, fără ca aceasta să fi explicat îndoielile pe care le avea în această privință. În măsura în care această instanță ridică problema dacă directivele

menționate impun statelor membre obligația de a se asigura că persoanele suspectate sau acuzate sunt asistate de un avocat numit din oficiu într-un proces care poate duce la condamnarea lor în lipsă, această problemă nu este relevantă pentru a stabili cazurile în care refuzul executării unui mandat european de arestare este autorizat în temeiul articolului 4a din Decizia-cadru 2002/584.

55 Este suficient a se aminti că, potrivit jurisprudenței Curții, o eventuală neconformitate a dreptului național al statului membru emitent cu dispozițiile unei directive nu poate constitui un motiv care să poată determina un refuz al executării mandatului european de arestare. Astfel, invocarea dispozițiilor unei directive pentru a împiedica executarea unui mandat european de arestare ar permite eludarea sistemului instituit prin Decizia-cadru 2002/584, care prevede în mod exhaustiv motivele de neexecutare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 decembrie 2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, punctele 46 și 47).

56 În al patrulea rând, articolul 4a din Decizia-cadru 2002/584 trebuie de asemenea interpretat și aplicat în conformitate cu articolul 47 al doilea și al treilea paragraf, precum și cu articolul 48 din cartă, care, astfel cum precizează Explicațiile cu privire la Carta drepturilor fundamentale (JO 2007, C 303, p. 17), corespund articolului 6 din CEDO. Prin urmare, Curtea trebuie să se asigure că interpretarea pe care o dă articolului 47 al doilea și al treilea paragraf și articolului 48 din cartă garantează un nivel de protecție care nu încalcă nivelul garantat la articolul 6 din CEDO, astfel cum a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului [Hotărârea din 23 martie 2023, Minister for Justice and Equality (Revocarea suspendării), C-514/21 și C-515/21, EU:C:2023:235, punctul 51 și jurisprudența citată].

57 Or, în conformitate cu această jurisprudență, Curtea a statuat deja că, în fiecare dintre situațiile prevăzute la articolul 4a alineatul (1) literele (a)-(d) din Decizia-cadru 2002/584, executarea mandatului european de arestare nu aduce atingere dreptului la apărare al persoanei în cauză și nici dreptului la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil, așa cum sunt consacrate la articolul 47 și la articolul 48 alineatul (2) din cartă [a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 februarie 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punctele 47-54, precum și Hotărârea din 23 martie 2023, Minister for Justice and Equality (Revocarea suspendării), C-514/21 și C-515/21, EU:C:2023:235, punctul 73 și jurisprudența citată].

58 Curtea a constatat de asemenea că adoptarea Deciziei-cadru 2009/299, care a inserat această dispoziție în Decizia-cadru 2002/584, urmărea înlăturarea dificultăților privind recunoașterea reciprocă a deciziilor pronunțate în lipsa persoanei în cauză la procesul său provocate de existența, în statele membre, a unor diferențe privind protecția drepturilor fundamentale. În acest scop, respectiva decizie-cadru efectuează o armonizare a condițiilor de executare a unui mandat european de arestare în caz de condamnare în lipsă, care reflectă consensul la care au ajuns statele membre în ansamblul lor în privința conținutului care trebuie atribuit, în temeiul dreptului Uniunii, drepturilor procedurale de care beneficiază persoanele condamnate în lipsă care fac obiectul unui mandat european de arestare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 februarie 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punctul 62).

59 Astfel, în ceea ce privește argumentul invocat de instanța de trimitere, potrivit căruia obligația de respectare a drepturilor fundamentale, astfel cum sunt consacrate la articolul 6 TUE, ar permite autorităților judiciare de executare să refuze executarea mandatului european de arestare, inclusiv în ipoteza menționată la articolul 4a alineatul (1) litera (d) din Decizia-cadru 2002/584, în cazul în care persoana în cauză nu a fost reprezentată de un avocat în cadrul procesului în

urma căruia a fost pronunțată hotărârea de condamnare în lipsă, care echivalează, în realitate, cu ridicarea problemei compatibilității acestei dispoziții cu drepturile fundamentale protejate în ordinea juridică a Uniunii, acest argument trebuie înlăturat.

60 În sfârșit, în măsura în care instanța de trimitere pare să aprecieze că dreptul italian ar asigura un standard de protecție a dreptului la apărare și în special a dreptului de a fi asistat de un avocat mai ridicat decât cel care decurge din drepturile fundamentale definite de dreptul Uniunii, în special din articolul 47 și din articolul 48 alineatul (2) din cartă, trebuie amintit că o autoritate judiciară de executare nu poate condiționa predarea persoanei vizate de un mandat european de arestare către autoritatea judiciară emitentă decât de respectarea cerințelor care decurg din aceste din urmă dispoziții, iar nu de respectarea celor care decurg din dreptul său național. Astfel, soluția contrară ar conduce, prin faptul că ar repune în discuție uniformitatea standardului de protecție a drepturilor fundamentale definite de dreptul Uniunii, la o încălcare a principiilor încrederii și recunoașterii reciproce pe care Decizia-cadru 2002/584 urmărește să le consolideze și, prin urmare, la o compromitere a caracterului efectiv al acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 februarie 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punctul 63, și Hotărârea din 15 octombrie 2019, Dorobanțu, C-128/18, EU:C:2019:857, punctul 79).

61 Având în vedere ansamblul motivelor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 4a din Decizia-cadru 2002/584, interpretat în lumina articolului 6 TUE, precum și a articolului 47 și a articolului 48 alineatul (2) din cartă, trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care nu permite autorității judiciare de executare să refuze predarea persoanei în cauză, în temeiul unui mandat european de arestare emis în scopul executării unei pedepse privative de libertate pronunțate împotriva acestei persoane în cauză în statul emitent, în cazul în care aceasta din urmă nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, fără ca persoana în cauză menționată să fie reprezentată de un avocat desemnat de ea sau numit din oficiu și dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la acest articol 4a alineatul (1) litera (d).

Cu privire la cheltuielile de judecată

62 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 4a din Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre, astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009, interpretat în lumina articolului 6 TUE, precum și a articolului 47 și a articolului 48 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene,

trebuie interpretat în sensul că

nu se opune unei reglementări naționale care nu permite autorității judiciare de executare să refuze predarea persoanei în cauză, în temeiul unui mandat european de arestare emis în scopul executării unei pedepse privative de libertate pronunțate împotriva acestei persoane în cauză în statul emitent, în cazul în care aceasta din urmă nu a fost prezentă în persoană la

procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, fără ca persoana în cauză menționată să fie reprezentată de un avocat desemnat de ea sau numit din oficiu și dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la acest articol 4a alineatul (1) litera (d).

[semnături]